Zbiór Orzeczeń

WYROK TRYBUNAŁU (druga izba)

z dnia 4 października 2018 r.*

Odesłanie prejudycjalne – Przestrzeń wolności, bezpieczeństwa i sprawiedliwości – Granice, azyl i imigracja – Rozporządzenie (UE) nr 604/2013 – Artykuł 3 – Ustalanie państwa członkowskiego odpowiedzialnego za rozpatrywanie wniosku o udzielenie ochrony międzynarodowej złożonego w jednym z państw członkowskich przez obywatela państwa trzeciego – Rozpatrzenie wniosku o udzielenie ochrony międzynarodowej bez wydania wyraźnej decyzji dotyczącej ustalenia państwa członkowskiego odpowiedzialnego za to rozpatrzenie – Dyrektywa 2011/95/UE – Artykuły 9 i 10 – Powody prześladowania oparte na religii – Dowód – Ustawodawstwo irańskie dotyczące apostazji – Dyrektywa 2013/32/UE – Artykuł 46 ust. 3 – Skuteczny środek zaskarżenia

W sprawie C-56/17

mającej za przedmiot wniosek o wydanie, na podstawie art. 267 TFUE, orzeczenia w trybie prejudycjalnym, złożony przez Administrativen sad Sofia-grad (sąd administracyjny w Sofii, Bułgaria) postanowieniem z dnia 23 stycznia 2017 r., które wpłynęło do Trybunału w dniu 3 lutego 2017 r., w postępowaniu:

Bahtiyar Fathi

przeciwko

Predsedatel na Darzhavna agentsia za bezhantsite,

TRYBUNAŁ (druga izba),

w składzie: M. Ilešič (sprawozdawca), prezes izby, A. Rosas, C. Toader, A. Prechal i E. Jarašiūnas, sędziowie,

rzecznik generalny: P. Mengozzi,

sekretarz: A. Calot Escobar,

uwzględniając pisemny etap postępowania,

rozważywszy uwagi przedstawione:

– w imieniu rządu węgierskiego przez M.Z. Fehéra, G. Koósa oraz E. Tóth, działających w charakterze pełnomocników,

– w imieniu rządu polskiego przez B. Majczynę, działającego w charakterze pełnomocnika,

* Język postępowania: bułgarski

– w imieniu rządu Zjednoczonego Królestwa przez S. Brandona, działającego w charakterze pełnomocnika, wspieranego przez M. Gray, barrister,

– w imieniu Komisji Europejskiej przez M. Condou-Durande oraz I. Zaloguina, działających w charakterze pełnomocników,

po zapoznaniu się z opinią rzecznika generalnego na posiedzeniu w dniu 25 lipca 2018 r.,

wydaje następujący

Wyrok

1 Wniosek o wydanie orzeczenia w trybie prejudycjalnym dotyczy wykładni art. 4 ust. 2 i art. 4 ust. 5 lit. b), art. 9 ust. 1 i 2 oraz art. 10 ust. 1 i 2 dyrektywy Parlamentu Europejskiego i Rady 2011/95/UE z dnia 13 grudnia 2011 r. w sprawie norm dotyczących kwalifikowania obywateli państw trzecich lub bezpaństwowców jako beneficjentów ochrony międzynarodowej, jednolitego statusu uchodźców lub osób kwalifikujących się do otrzymania ochrony uzupełniającej oraz zakresu udzielanej ochrony (Dz.U. 2011, L 337, s. 9), art. 3 ust. 1 rozporządzenia Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) nr 604/2013 z dnia 26 czerwca 2013 r. w sprawie ustanowienia kryteriów i mechanizmów ustalania państwa członkowskiego odpowiedzialnego za rozpatrzenie wniosku o udzielenie ochrony międzynarodowej złożonego w jednym z państw członkowskich przez obywatela państwa trzeciego lub bezpaństwowca (Dz.U. 2013, L 180, s. 31, zwanego dalej „rozporządzeniem Dublin III") oraz art. 46 ust. 3 dyrektywy Parlamentu Europejskiego i Rady 2013/32/UE z dnia 26 czerwca 2013 r. w sprawie wspólnych procedur udzielania i cofania ochrony międzynarodowej (Dz.U. 2013, L 180, s. 60).

2 Wniosek ten został złożony w ramach sporu między Bahtiyarem Fathim a predsedatel na Darzhavna agentsia za bezhantsite (dyrektorem krajowej agencji ds. uchodźców, zwanej dalej „DAB") w przedmiocie oddalenia przez DAB złożonego przez B. Fathiego wniosku o udzielenie ochrony międzynarodowej.

Ramy prawne

Prawo międzynarodowe

Konwencja genewska

3 Konwencja dotycząca statusu uchodźców, podpisana w Genewie w dniu 28 lipca 1951 r. [*Recueil des traités des Nations unies*, t. 189, s. 150, nr 2545 (1954)], weszła w życie w dniu 22 kwietnia 1954 r. i została uzupełniona Protokołem dotyczącym statusu uchodźców, zawartym w Nowym Jorku w dniu 31 stycznia 1967 r., który wszedł w życie w dniu 4 października 1967 r. (zwana dalej „konwencją genewską").

4 Na podstawie art. 1 lit. A pkt 2 akapit pierwszy konwencji genewskiej termin „uchodźca" stosuje się do każdej osoby, która „na skutek uzasadnionej obawy przed prześladowaniem z powodu swojej rasy, religii, narodowości, przynależności do określonej grupy społecznej lub z powodu przekonań politycznych przebywa poza granicami państwa, którego jest obywatelem, i nie może lub nie chce z powodu tych obaw korzystać z ochrony tego państwa, albo która nie ma żadnego obywatelstwa i znajdując się poza państwem swojego dawnego stałego zamieszkania, nie może lub nie chce z powodu tych obaw powrócić do tego państwa".

EKPC

5 Europejska Konwencja o ochronie praw człowieka i podstawowych wolności, sporządzona w Rzymie w dniu 4 listopada 1950 r. (zwana dalej „EKPC”), przewiduje w art. 15, zatytułowanym „Uchylanie stosowania zobowiązań w stanie niebezpieczeństwa publicznego”:

„1. W przypadku wojny lub innego niebezpieczeństwa publicznego zagrażającego życiu narodu każda z Wysokich Układających się Stron może podjąć środki uchylające stosowanie zobowiązań wynikających z niniejszej konwencji w zakresie ściśle odpowiadającym wymogom sytuacji, pod warunkiem że środki te nie są sprzeczne z innymi zobowiązaniami wynikającymi z prawa międzynarodowego.

2. Na podstawie powyższego przepisu nie można uchylić zobowiązań wynikających z artykułu 2 [»Prawo do życia«], z wyjątkiem przypadków śmierci będących wynikiem zgodnych z prawem działań wojennych, oraz zobowiązań zawartych w artykułach 3 [»Zakaz tortur«], 4 (ustęp 1) [»Zakaz niewolnictwa«] i 7 [»Zakaz karania bez podstawy prawnej«].

[…]”.

Prawo Unii

Dyrektywa 2011/95

6 Dyrektywa 2011/95 uchyliła z dniem 21 grudnia 2013 r. dyrektywę Rady 2004/83/WE z dnia 29 kwietnia 2004 r. w sprawie minimalnych norm dla kwalifikacji i statusu obywateli państw trzecich lub bezpaństwowców jako uchodźców lub jako osoby, które z innych względów potrzebują międzynarodowej ochrony oraz zawartości [treści] przyznawanej ochrony (Dz.U. 2004, L 304, s. 12).

7 Motyw 16 dyrektywy 2011/95 stanowi:

„Niniejsza dyrektywa nie narusza praw podstawowych i jest zgodna z zasadami uznanymi w szczególności w Karcie praw podstawowych Unii Europejskiej […]”.

8 Zgodnie z art. 2 owej dyrektywy:

„Na użytek niniejszej dyrektywy stosuje się następujące definicje:

[…]

h) »wniosek o udzielenie międzynarodowej ochrony« oznacza wniosek do państwa członkowskiego o ochronę złożony przez obywatela państwa trzeciego lub bezpaństwowca, którego można uznać za osobę ubiegającą się o status uchodźcy lub status osoby potrzebującej ochrony uzupełniającej, a który nie występuje wyraźnie o inny rodzaj ochrony pozostający poza zakresem stosowania niniejszej dyrektywy i mogący stanowić przedmiot osobnego wniosku;

[…]”.

9 Artykuł 4 wspomnianej dyrektywy stanowi:

„1. Państwa członkowskie mogą nałożyć na wnioskodawcę obowiązek jak najszybszego przedstawienia wszystkich elementów niezbędnych do uzasadnienia wniosku o udzielenie ochrony międzynarodowej. Obowiązkiem państwa członkowskiego jest ocenienie odpowiednich elementów wniosku we współpracy z wnioskodawcą.

2. Na elementy, o których mowa w ust. 1, składają się oświadczenia wnioskodawcy oraz wszelkie dokumenty znajdujące się w jego posiadaniu odnoszące się do jego wieku, przeszłości, w tym przeszłości uwzględnianych krewnych, jego tożsamości, obywatelstwa (obywatelstw), państwa (państw) i miejsca (miejsc) poprzedniego pobytu, wcześniejszych wniosków azylowych, tras podróży, dokumentów podróży oraz powodów występowania o udzielenie ochrony międzynarodowej.

3. Ocena wniosku o udzielenie ochrony międzynarodowej jest przeprowadzana indywidualnie dla każdego przypadku i obejmuje m.in.:

a) wszystkie istotne fakty odnoszące się do kraju pochodzenia w momencie podejmowania decyzji w sprawie wniosku, w tym również przepisy ustawowe i wykonawcze kraju pochodzenia oraz sposoby ich wykonywania;

b) odpowiednie oświadczenia i dokumenty przedstawione przez wnioskodawcę, informujące, czy wnioskodawca doznał lub może doznać prześladowań lub poważnej krzywdy;

c) indywidualną sytuację i osobiste uwarunkowania wnioskodawcy, w tym takie czynniki, jak jego przeszłość, płeć i wiek – by ocenić, czy w świetle osobistych uwarunkowań wnioskodawcy akty, których doświadczył lub na które mógłby zostać narażony, stanowią prześladowanie lub powodują poważną krzywdę;

[…]

4. Fakt, że wnioskodawca już doznał prześladowania lub poważnej krzywdy albo że bezpośrednio groziło mu takie prześladowanie lub poważna krzywda, jest istotną przesłanką potwierdzającą uzasadnioną obawę wnioskodawcy przed prześladowaniem lub rzeczywiste ryzyko doznania poważnej krzywdy, chyba że istnieją zasadne powody, aby uznać, iż akty prześladowania lub wyrządzania poważnej krzywdy się nie powtórzą.

5. W przypadku gdy państwo członkowskie stosuje zasadę, że obowiązkiem wnioskodawcy jest uzasadnienie wniosku o udzielenie ochrony międzynarodowej, i gdy niektóre treści oświadczeń wnioskodawcy nie są poparte dokumentami ani innymi dowodami, potwierdzenie takich treści nie jest konieczne pod następującymi warunkami:

a) wnioskodawca poczynił rzeczywisty wysiłek, aby uzasadnić swój wniosek;

b) wszystkie właściwe elementy będące w posiadaniu wnioskodawcy zostały przedstawione oraz złożono zadowalające wyjaśnienia co do braku innych istotnych elementów;

c) oświadczenia wnioskodawcy zostały uznane za spójne i wiarygodne i nie są sprzeczne z dostępnymi szczegółowymi i ogólnymi informacjami mającymi znaczenie dla sprawy wnioskodawcy;

d) wnioskodawca wystąpił o udzielenie ochrony międzynarodowej w najwcześniejszym możliwym terminie, chyba że może on wskazać zasadny powód, dlaczego tego nie zrobił; oraz

e) stwierdzono ogólną wiarygodność wnioskodawcy”.

10 Artykuł 9 ust. 1 i 2 wspomnianej dyrektywy przewiduje:

„1. Aby czyn mógł zostać uznany za akt prześladowania w rozumieniu art. 1 lit. A konwencji genewskiej, musi on:

a) być na tyle poważny pod względem swojej istoty lub powtarzalności, by stanowić poważne naruszenie podstawowych praw człowieka, w szczególności praw, od których przestrzegania nie można się uchylić na mocy art. 15 ust. 2 [EKPC]; lub

b) być kumulacją różnych środków, w tym takich naruszeń praw człowieka, które są na tyle poważne, by oddziaływać na jednostkę w sposób podobny do określonego w lit. a).

2. Akty prześladowania określone w ust. 1 mogą między innymi przybierać formę:

[…]

b) środków prawnych, administracyjnych, policyjnych lub sądowych, które same w sobie są dyskryminujące lub które są stosowane w sposób dyskryminujący;

c) ścigania lub kar, które są nieproporcjonalne lub dyskryminujące;

[…]”.

11 Zgodnie z art. 10 dyrektywy 2011/95:

„1. Dokonując oceny powodów prześladowania, państwa członkowskie uwzględniają następujące elementy:

[…]

b) pojęcie religii obejmuje w szczególności posiadanie przekonań teistycznych, nieteistycznych i ateistycznych, prywatne lub publiczne uczestniczenie lub nieuczestniczenie w formalnych – indywidualnych lub wspólnotowych – praktykach religijnych, inne czynności religijne czy wyrażane poglądy lub formy indywidualnych lub wspólnotowych zachowań opartych na wierzeniach religijnych lub nakazanych takimi wierzeniami;

[…]

2. Podczas oceniania, czy obawa wnioskodawcy przed prześladowaniem jest uzasadniona, bez znaczenia jest, czy wnioskodawca rzeczywiście odznacza się rasową, religijną, narodowościową, społeczną lub polityczną cechą powodującą prześladowanie, jeżeli tylko taka cecha jest przypisywana wnioskodawcy przez podmiot dopuszczający się prześladowania”.

Dyrektywa 2013/32

12 Motywy 12, 53 i 54 dyrektywy 2013/32 mają następujące brzmienie:

„(12) Głównym celem niniejszej dyrektywy jest dalszy rozwój norm dotyczących procedur udzielania i cofania ochrony międzynarodowej w państwach członkowskich z myślą o ustanowieniu wspólnej procedury azylowej w Unii.

[…]

(53) Niniejsza dyrektywa nie dotyczy przeprowadzanych między państwami członkowskimi postępowań regulowanych rozporządzeniem [Dublin III].

(54) Niniejsza dyrektywa powinna mieć zastosowanie do wnioskodawców, do których zastosowanie ma rozporządzenie [Dublin III], w uzupełnieniu do tego rozporządzenia i bez uszczerbku dla jego przepisów".

13 Zgodnie z art. 2 owej dyrektywy:

„Na użytek niniejszej dyrektywy:

[…]

b) »wniosek o udzielenie ochrony międzynarodowej« lub »wniosek« oznacza wniosek o ochronę ze strony państwa członkowskiego, z którym występuje obywatel państwa trzeciego lub bezpaństwowiec, którego można uznać za osobę ubiegającą się o status uchodźcy lub status ochrony uzupełniającej, i który nie występuje wyraźnie o inny rodzaj ochrony, pozostający poza zakresem dyrektywy [2011/95], o który można osobno wystąpić;

[…]".

14 Artykuł 31 ust. 8 wspomnianej dyrektywy brzmi następująco:

„Państwa członkowskie mogą przewidzieć, że procedura rozpatrywania wniosku zgodnie z podstawowymi zasadami i gwarancjami określonymi w rozdziale II prowadzona jest w trybie przyspieszonym lub przeprowadzana na granicy lub w strefach tranzytowych zgodnie z art. 43, jeżeli:

[…]

e) wnioskodawca przedstawił wyraźnie niespójne i sprzeczne, wyraźnie nieprawdziwe lub ewidentnie nieprawdopodobne wyjaśnienia, które są sprzeczne z wystarczająco sprawdzonymi informacjami dotyczącymi kraju pochodzenia, czyniąc tym samym swój wniosek w sposób oczywisty nieprzekonującym w odniesieniu do tego, czy kwalifikuje się jako beneficjent ochrony międzynarodowej na mocy dyrektywy [2011/95]; […]

[…]".

15 Artykuł 32 ust. 2 tej dyrektywy przewiduje:

„W przypadkach wniosków bezzasadnych, w których zachodzą którekolwiek z okoliczności wymienionych w art. 31 ust. 8, państwa członkowskie mogą również uznać wniosek za oczywiście bezzasadny w przypadkach określonych w ustawodawstwie krajowym".

16 Artykuł 46 ust. 1 i 3 dyrektywy 2013/32 stanowi, co następuje:

„1. Państwa członkowskie zapewniają, aby wnioskodawcy mieli prawo do skutecznego środka zaskarżenia przed sądem w następujących sytuacjach:

a) decyzji podjętej w sprawie ich wniosków o udzielenie ochrony międzynarodowej, w tym decyzji:
   (i) o uznaniu wniosku za bezzasadny w zakresie dotyczącym nadania statusu uchodźcy lub ochrony uzupełniającej;
   (ii) o uznaniu wniosku za niedopuszczalny zgodnie z art. 33 ust. 2;
   (iii) podjętej na granicy lub w strefie tranzytowej państwa członkowskiego na mocy art. 43 ust. 1;
   (iv) o odstąpieniu od rozpatrzenia wniosku zgodnie z art. 39;

b) odmowy wznowienia rozpatrywania wniosku po jego umorzeniu zgodnie z art. 27 i 28;

c) decyzji o cofnięciu statusu ochrony międzynarodowej zgodnie z art. 45.

[…]

3. Aby spełnić wymogi w ust. 1, państwa członkowskie zapewniają, aby skuteczny środek zaskarżenia zapewniał pełne rozpatrzenie ex nunc zarówno okoliczności faktycznych, jak i kwestii prawnych, w tym, w stosownych przypadkach, rozpatrzenie potrzeby zapewnienia ochrony międzynarodowej na mocy dyrektywy [2011/95], co najmniej w postępowaniach odwoławczych przed sądem pierwszej instancji".

Rozporządzenie Dublin III

17 Motywy 4, 5 i 19 rozporządzenia Dublin III brzmią następująco:

„(4) W konkluzjach [Rady Europejskiej, podczas nadzwyczajnego spotkania w] Tampere [które odbyło się w dniach 15 i 16 października 1999 r.] stwierdzono także, że [wspólny europejski system azylowy] powinien zostać uzupełniony, w krótkim terminie, o precyzyjną i sprawną metodę ustalania, które państwo członkowskie jest odpowiedzialne za rozpatrzenie wniosku o udzielenie azylu.

(5) Metoda taka powinna być oparta na kryteriach obiektywnych i sprawiedliwych, zarówno dla państw członkowskich, jak i dla zainteresowanych osób. W szczególności powinna ona umożliwiać szybkie ustalenie odpowiedzialnego państwa członkowskiego, tak by zagwarantować skuteczny dostęp do procedur udzielania ochrony międzynarodowej i nie powinna zagrażać celowi, jakim jest szybkie rozpatrywanie wniosków o udzielenie ochrony międzynarodowej.

[…]

(19) W celu zapewnienia skutecznej ochrony praw zainteresowanych osób, należy określić gwarancje prawne oraz prawo do skutecznego środka zaskarżenia w odniesieniu do decyzji dotyczących przekazania do odpowiedzialnego państwa członkowskiego, zgodnie w szczególności z art. 47 Karty praw podstawowych Unii Europejskiej. W celu zapewnienia przestrzegania prawa międzynarodowego skuteczny środek zaskarżenia w odniesieniu do takich decyzji powinien obejmować zbadanie zarówno stosowania niniejszego rozporządzenia, jak i sytuacji prawnej oraz faktycznej w państwie członkowskim, do którego wnioskodawca jest przekazywany".

18 Artykuł 1 tego rozporządzenia stanowi:

„Niniejsze rozporządzenie ustanawia kryteria i mechanizmy ustalania państwa członkowskiego odpowiedzialnego za rozpatrzenie wniosku o udzielenie ochrony międzynarodowej wniesionego w jednym z państw członkowskich przez obywatela państwa trzeciego lub bezpaństwowca […]".

19 Artykuł 2 wspomnianego rozporządzenia ma następujące brzmienie:

„Na użytek niniejszego rozporządzenia:

[…]

b) »wniosek o udzielenie ochrony międzynarodowej« oznacza wniosek o udzielenie międzynarodowej ochrony zdefiniowany w art. 2 lit. h) dyrektywy [2011/95];

[…]

d) »rozpatrzenie wniosku o udzielenie ochrony międzynarodowej« oznacza wszelkie przypadki rozpatrzenia wniosku lub wydania decyzji lub orzeczenia w sprawie wniosku o udzielenie ochrony międzynarodowej przez właściwe organy zgodnie z dyrektywą [2013/32] i dyrektywą [2011/95], z wyjątkiem postępowań w sprawie ustalenia odpowiedzialnego państwa członkowskiego zgodnie z niniejszym rozporządzeniem;

[…]".

20 Artykuł 3 ust. 1 tego rozporządzenia stanowi:

„Państwa członkowskie rozpatrują każdy wniosek o udzielenie ochrony międzynarodowej złożony przez obywatela państwa trzeciego lub bezpaństwowca, który składa wniosek na terytorium jednego z nich, w tym na granicy lub w strefach tranzytowych. Wniosek jest rozpatrywany przez jedno państwo członkowskie, którym jest państwo, które spełnia kryteria wymienione w rozdziale III wskazują jako odpowiedzialne".

21 Artykuły 4 i 5 rozporządzenia Dublin III przewidują, odpowiednio, prawo osoby ubiegającej się o udzielenie ochrony międzynarodowej do informacji, a także przepisy dotyczące przeprowadzenia rozmowy ze wspomnianą osobą.

22 Artykuł 17 ust. 1 akapity pierwszy i drugi tego rozporządzenia brzmią następująco:

„Na zasadzie odstępstwa od art. 3 ust. 1 każde państwo członkowskie może zdecydować o rozpatrzeniu wniosku o udzielenie ochrony międzynarodowej wniesionego w tym państwie przez obywatela państwa trzeciego lub bezpaństwowca, nawet jeżeli za takie rozpatrzenie nie jest odpowiedzialne na podstawie kryteriów ustanowionych w niniejszym rozporządzeniu.

Państwo członkowskie, które zdecydowało się rozpatrzyć wniosek o udzielenie ochrony międzynarodowej na mocy niniejszego ustępu, staje się odpowiedzialnym państwem członkowskim oraz przyjmuje zobowiązania związane z tą odpowiedzialnością […]".

23 Zgodnie z art. 20 ust. 1 wspomnianego rozporządzenia:

„Postępowanie w sprawie ustalania odpowiedzialnego państwa członkowskiego wszczyna się, gdy tylko wniosek o udzielenie ochrony międzynarodowej zostanie po raz pierwszy złożony w państwie członkowskim".

24 Artykuł 27 rozporządzenia Dublin III przewiduje środki zaskarżenia, jakie przysługują osobie ubiegającej się o udzielenie ochrony międzynarodowej w ramach stosowania tego rozporządzenia.

Prawo bułgarskie

25 W Bułgarii rozpatrywanie wniosków o udzielenie ochrony międzynarodowej jest regulowane przez Zakon za ubezhishteto i bezhantsite (ustawę o azylu i uchodźcach) w brzmieniu opublikowanym w DV nr 103 z dnia 27 grudnia 2016 r. (zwaną dalej „ZUB").

26 Artykuł 6 ust. 1 ZUB stanowi:

„Uprawnienia przyznane na mocy niniejszej ustawy są wykonywane przez urzędników krajowej agencji ds. uchodźców. Urzędnicy ci ustanawiają wszelkie okoliczności istotne dla postępowania w sprawie udzielania ochrony międzynarodowej i zapewniają wsparcie dla cudzoziemców ubiegających się o udzielenie takiej ochrony".

27 Artykuły 8 i 9 ZUB dotyczą statusu uchodźcy w Bułgarii, a także statusu humanitarnego.

28 Artykuł 67a ust. 2 ZUB stanowi:

„Postępowanie przewidziane w niniejszej sekcji wszczyna się:

1. na mocy decyzji organu, który przeprowadza rozmowy z wnioskodawcami, w wypadku istnienia danych wskazujących, że odpowiedzialność za rozpatrzenie wniosku o udzielenie ochrony międzynarodowej spoczywa na innym państwie członkowskim Unii Europejskiej;

2. na wniosek ministerstwa spraw wewnętrznych i państwowej agencji »bezpieczeństwa narodowego« dotyczący nielegalnego pobytu cudzoziemca na terytorium Republiki Bułgarii;

3. na wniosek o przejęcie lub ponowne przejęcie cudzoziemca".

29 Artykuł 68 ZUB ma następujące brzmienie:

„Postępowanie zwykłe wszczyna się:

(1) poprzez zarejestrowanie cudzoziemca w następstwie złożenia przez niego wniosku o udzielenie ochrony międzynarodowej;

[…]

(2) w przypadku gdy Republika Bułgarii została wyznaczona jako państwo odpowiedzialne lub przejęła cudzoziemca […], postępowanie przewidziane w niniejszej sekcji jest wszczynane wskutek zarejestrowania cudzoziemca w krajowej agencji ds. uchodźców w wyniku jego przekazania.

[…]".

Postępowanie główne i pytania prejudycjalne

30 Bahtiyar Fathi jest obywatelem Iranu, narodowości kurdyjskiej, który w dniu 1 marca 2016 r. złożył do DAB wniosek o udzielenie ochrony międzynarodowej, który uzasadnia on tym, że jest prześladowany przez organy irańskie ze względów religijnych, a w szczególności z uwagi na przyjęcie przez niego chrześcijaństwa w okresie pomiędzy końcem 2008 r. a początkiem 2009 r.

31 Podczas rozmów z organami bułgarskimi B. Fathi wyjaśnił, że posiadał nielegalną antenę satelitarną, za pomocą której odbierał zakazany chrześcijański kanał telewizyjny Nejat TV, oraz że raz zadzwonił w toku programu do telewizji. W celu udowodnienia tej okoliczności B. Fathi przedłożył wspomnianym organom pismo Nejat TV z dnia 29 listopada 2012 r. Bahtiyar Fathi powołał się także na fakt, że posiada Biblię w języku, który rozumie, i stwierdził, że był w kontakcie z innymi chrześcijanami na zgromadzeniach, jednakże nie był członkiem wspólnoty religijnej.

32 We wrześniu 2009 r. miał być aresztowany na dwa dni przez irańskie tajne służby i przesłuchiwany w przedmiocie udziału we wspomnianym wyżej programie telewizyjnym. W trakcie tego aresztowania miał zostać zmuszony do przyznania, że przyjął chrześcijaństwo.

33 Decyzją z dnia 20 czerwca 2016 r. DAB oddalił złożony przez B. Fathiego wniosek o udzielenie ochrony międzynarodowej jako bezzasadny, stwierdzając, że twierdzenia skarżącego zawierają istotne sprzeczności oraz że ani występowanie prześladowania, ani ryzyko prześladowania w przyszłości, ani też ryzyko wymierzenia wobec niego kary śmierci nie zostały wykazane. DAB stwierdził także, w świetle uznanego za nieprawdopodobny charakteru całości twierdzeń skarżącego, że dokument z dnia 29 listopada 2012 r. przedłożony przez B. Fathiego w celu potwierdzenia przyjęcia przez niego chrześcijaństwa był fałszywy.

34 Bahtiyar Fathi wniósł o stwierdzenie nieważności tej decyzji do sądu odsyłającego, Administrativen sad Sofia-grad (sądu administracyjnego w Sofii, Bułgaria). Twierdzi on, że DAB dokonał błędnej oceny wspomnianego w poprzednim punkcie dokumentu, który potwierdzał przyjęcie przez niego chrześcijaństwa. Uważa także, że wspomniany organ nie uwzględnił w sposób wystarczający informacji, zgodnie z którymi „islamska ustawa o apostazji" (ustawa o odstąpieniu od wiary) przewiduje karę śmierci za taką zmianę wiary, jak w przypadku prozelityzmu, „wrogości wobec Boga" i „obrazy proroków". Sąd odsyłający wyjaśnia, że B. Fathi jest narodowości kurdyjskiej, ale że według B. Fathiego jego problemy w Iranie są spowodowane jego relacjami z chrześcijanami i przyjęciem przez niego chrześcijaństwa.

35 Co się tyczy sytuacji chrześcijan w Iranie, sąd odsyłający wskazuje, że przedstawiono dane, zgodnie z którymi rząd irański przeprowadził egzekucje przynajmniej 20 osób oskarżonych o „wrogość wobec Boga", w tym wielu sunnickich Kurdów. Zgodnie ze sprawozdaniem Organizacji Narodów Zjednoczonych (ONZ) z dnia 15 kwietnia 2015 r. osoby, które ostatnio przyjęły chrześcijaństwo, zostały skazane w Iranie na kary jednego roku pozbawienia wolności oraz wydano wobec nich dwuletni zakaz opuszczenia terytorium.

36 Bahtiyar Fathi twierdzi, że należy uznać go za uchodźcę ze względu na jego przynależność religijną oraz – w odniesieniu do udowodnienia stosownych okoliczności faktycznych – że należy stosować zasadę, zgodnie z którą wątpliwości należy rozstrzygać na korzyść wnioskodawcy.

37 W tych okolicznościach Administrativen sad Sofia-grad (sąd administracyjny w Sofii) postanowił zawiesić postępowanie i zwrócić się do Trybunału z następującymi pytaniami prejudycjalnymi:

„1) Czy z art. 3 ust. 1 rozporządzenia [Dublin III] interpretowanego w związku z motywem 12 i art. 17 tego rozporządzenia wynika, że dopuszcza on, aby państwo członkowskie wydało decyzję, która stanowi rozpatrzenie wniosku o udzielenie ochrony międzynarodowej w rozumieniu art. 2 lit. d) tego rozporządzenia – skierowanego do tego państwa członkowskiego – bez wydania wyraźnej decyzji dotyczącej odpowiedzialności tego państwa członkowskiego w oparciu o określone w tym rozporządzeniu kryteria, w przypadku gdy żaden element danego przypadku nie prowadzi do stosowania odstępstwa określonego w art. 17 tego rozporządzenia?

2) Czy z art. 3 ust. 1 zdanie drugie rozporządzenia [Dublin III] interpretowanego w związku z motywem 54 dyrektywy 2013/32 wynika, że w okolicznościach takich jak rozpatrywane w postępowaniu głównym w odniesieniu do wniosku o udzielenie ochrony międzynarodowej w rozumieniu art. 2 lit. b) tego rozporządzenia – gdy nie stosuje się odstępstwa zgodnie z art. 17 ust. 1 tego rozporządzenia – wymaga się wydania decyzji, w której państwo członkowskie przyjmuje odpowiedzialność za rozpatrzenie wniosku zgodnie z kryteriami określonymi w rozporządzeniu i która to decyzja opiera się na stwierdzeniu, że w odniesieniu do wnioskodawcy stosuje się przepisy [rozporządzenia Dublin III]?

3) Czy art. 46 ust. 3 dyrektywy 2013/32 należy interpretować w ten sposób, że w postępowaniu dotyczącym zaskarżenia przed sądem decyzji w sprawie odmowy udzielenia ochrony międzynarodowej sąd powinien dokonać oceny – w świetle motywu 54 tej dyrektywy – czy w odniesieniu do wnioskodawcy stosuje się przepisy rozporządzenia [Dublin III], gdy w państwie członkowskim nie wydano wyraźnej decyzji w przedmiocie odpowiedzialności tego państwa za rozpatrzenie wniosku o udzielenie ochrony międzynarodowej zgodnie z kryteriami określonymi we wspomnianym rozporządzeniu? Czy na podstawie motywu 54 dyrektywy 2013/32 należy przyjąć, że gdy brak jest elementów prowadzących do stosowania art. 17 rozporządzenia [Dublin III] i wniosek o udzielenie ochrony międzynarodowej rozpatrzono na podstawie dyrektywy [2011]/95 w państwie członkowskim, w którym go złożono, to sytuacja prawna danej osoby jest objęta zakresem stosowania tego rozporządzenia, nawet jeśli we wspomnianym państwie członkowskim nie wydano wyraźnej decyzji w przedmiocie jego odpowiedzialności zgodnie z kryteriami określonymi we wspomnianym rozporządzeniu?

4) Czy z art. 10 ust. 1 lit. b) dyrektywy 2011/95 wynika, że w okolicznościach takich jak rozpatrywane postępowaniu głównym istnieją powody prześladowania ze względu na »religię«, gdy wnioskodawca nie przedstawił oświadczeń i dokumentów w odniesieniu do wszystkich elementów objętych określeniem pojęcia religii w rozumieniu tego przepisu, mających istotne znaczenie dla przynależności danej osoby do konkretnej religii?

5) Czy z art. 10 ust. 2 dyrektywy 2011/95 wynika, że istnieją powody prześladowania ze względu na religię w rozumieniu art. 10 ust. 1 lit. b) tej dyrektywy, gdy w okolicznościach takich jak rozpatrywane w postępowaniu głównym wnioskodawca twierdzi, że jest prześladowany ze względu na przynależność religijną, lecz nie przedstawił oświadczeń i dowodów odnoszących się do okoliczności charakteryzujących przynależność danej osoby do konkretnej religii – które mogłyby stanowić podstawę do tego, aby podmiot dopuszczający się prześladowania przyjął, iż ta osoba jest wyznawcą tej religii – w tym związanych z wykonywaniem lub powstrzymaniem się od wykonywania czynności religijnych, z wyrażaniem poglądów religijnych, z formami indywidualnych i wspólnotowych zachowań opartych na wierzeniach religijnych lub nakazanych takimi wierzeniami?

6) Czy z art. 9 ust. 1 i 2 dyrektywy 2011/95 interpretowanego w związku z art. 18 i 10 Karty praw podstawowych Unii Europejskiej oraz pojęciem religii w rozumieniu art. 10 ust. 1 lit. b) tej dyrektywy wynika, że w okolicznościach takich jak rozpatrywane w postępowaniu głównym:
   a) pojęcie religii w rozumieniu prawa Unii wyklucza czyny uznane za przestępstwa w wewnętrznych prawodawstwach państw członkowskich? Czy takie czyny – uznane w państwie pochodzenia wnioskodawcy za przestępstwa – mogą stanowić akty prześladowania;
   b) w kontekście zakazu prozelityzmu i zakazu czynności niezgodnych z religią, na której opierają się ustawy i przepisy wykonawcze w państwie pochodzenia wnioskodawcy, czy za dopuszczalne należy uznać ograniczenia ustanowione w celu ochrony praw i swobód innych osób i w celu ochrony porządku publicznego w tym państwie? W sytuacji gdy naruszenie wskazanych zakazów jest zagrożone karą śmierci, to czy samo ich istnienie stanowi akt prześladowania w rozumieniu przywołanych przepisów wspomnianej dyrektywy, nawet jeśli ustawodawstwo nie dotyczy wyraźnie konkretnej religii?

7) Czy z art. 4 ust. 2 dyrektywy 2011/95 interpretowanego w związku z art. 4 ust. 5 lit. b) tej dyrektywy, z art. 10 Karty praw podstawowych Unii Europejskiej i z art. 46 ust. 3 dyrektywy 2013/32 wynika, że w okolicznościach takich jak rozpatrywane w postępowaniu głównym oceny faktów i okoliczności należy dokonywać jedynie na podstawie oświadczeń i dokumentów

przedstawionych przez wnioskodawcę, lecz dopuszcza się wymaganie potwierdzenia owych brakujących elementów – objętych pojęciem religii w rozumieniu art. 10 ust. 1 lit. b) tej dyrektywy – gdy:

– bez takich danych powinno się uznać wniosek o udzielenie ochrony międzynarodowej za bezzasadny w rozumieniu art. 32 w związku z art. 31 ust. 8 lit. e) dyrektywy 2013/32, oraz

– w prawie krajowym przewidziano ciążący na właściwym organie obowiązek ustalenia wszystkich faktów istotnych dla rozpatrzenia wniosku o udzielenie ochrony międzynarodowej, a sąd rozpatrujący środek zaskarżenia od decyzji w sprawie odmowy jest zobowiązany do wskazania, iż dana osoba nie powołała i nie przedstawia dowodów?".

W przedmiocie pytań prejudycjalnych

W przedmiocie pytań pierwszego i drugiego

38 Na wstępie należy zauważyć, że sąd odsyłający wskazuje w uzasadnieniu swego wniosku o wydanie orzeczenia w trybie prejudycjalnym, że wniesiona do niego skarga jest skierowana przeciwko decyzji, w której DAB oddalił złożony przez B. Fathiego wniosek o udzielenie ochrony międzynarodowej.

39 W tym kontekście sąd odsyłający podkreśla, że w następstwie złożenia tego wniosku wniosek ów został zarejestrowany, a B. Fathi został dwukrotnie osobiście przesłuchany. Sąd ten dodaje, że z formalnego punktu widzenia została wydana jedynie decyzja co do istoty w sprawie wniosku B. Fathiego o udzielenie ochrony międzynarodowej, natomiast nie została wydana żadna wyraźna decyzja, na podstawie art. 3 ust. 1 rozporządzenia Dublin III, stwierdzająca, że wspomniany wniosek był rozpatrywany przez Republikę Bułgarii jako państwo, które kryteria wymienione w rozdziale III tego rozporządzenia wskazują jako odpowiedzialne. Sąd ten zastanawia się również, czy rozporządzenie Dublin III stosuje się do wszystkich wniosków o udzielenie ochrony międzynarodowej złożonych na terytorium państwa członkowskiego, czy też wyłącznie do postępowań w sprawie przekazywania osób ubiegających się o ochronę międzynarodową.

40 Wspomniany sąd wskazuje w tym względzie, że w dniu złożenia przez B. Fathiego wniosku o udzielenie ochrony międzynarodowej obowiązywał art. 67a ZUB, zgodnie z którym procedura ustalania państwa członkowskiego odpowiedzialnego za rozpatrzenie wniosku o udzielenie ochrony międzynarodowej zostaje wszczęta na mocy decyzji organu, który przeprowadza rozmowy „w wypadku istnienia danych wskazujących, że odpowiedzialność za rozpatrzenie wniosku o udzielenie ochrony międzynarodowej spoczywa na innym państwie członkowskim Unii Europejskiej".

41 Ze względu na brak danych stwierdzających, że rozpatrzenie złożonego przez B. Fathiego wniosku o udzielenie ochrony międzynarodowej objęte jest zakresem odpowiedzialności innego państwa członkowskiego, DAB wszczął na podstawie art. 68 ust. 1 ZUB „zwykłe postępowanie" w celu rozpatrzenia tego wniosku co do istoty. W tym względzie sąd odsyłający nie wskazuje, że B. Fathi nie został powiadomiony o wszczęciu tego postępowania ani że podniósł jakiekolwiek zastrzeżenia w tym względzie.

42 W tych okolicznościach należy stwierdzić, że poprzez pytania pierwsze i drugie, które należy zbadać łącznie, sąd odsyłający zmierza zasadniczo do ustalenia, czy w sytuacji takiej jak rozpatrywana w postępowaniu głównym art. 3 ust. 1 rozporządzenia Dublin III należy interpretować w ten sposób, że sprzeciwia się on temu, aby organy państwa członkowskiego rozpatrzyły co do istoty wniosek o udzielenie ochrony międzynarodowej w rozumieniu art. 2 lit. d) tego rozporządzenia, nawet jeśli na podstawie kryteriów określonych w tym rozporządzeniu nie wydały one wyraźnej decyzji, że odpowiedzialność za takie rozpatrzenie spoczywa na tym państwie członkowskim.

43 Na wstępie należy zaznaczyć, że zgodnie z art. 1 tego rozporządzenia ustanawia ono kryteria i mechanizmy ustalania państwa członkowskiego odpowiedzialnego za rozpatrzenie wniosku o udzielenie ochrony międzynarodowej wniesionego w jednym z państw członkowskich przez obywatela państwa trzeciego lub bezpaństwowca. Artykuł 2 lit. b) wspomnianego rozporządzenia definiuje, do celów jego stosowania, „wniosek o udzielenie ochrony międzynarodowej" jako wniosek o udzielenie międzynarodowej ochrony zdefiniowany w art. 2 lit. h) dyrektywy 2011/95. Zgodnie z tym ostatnim przepisem taki wniosek należy rozumieć jako „wniosek do państwa członkowskiego o ochronę złożony przez obywatela państwa trzeciego lub bezpaństwowca, którego można uznać za osobę ubiegającą się o status uchodźcy lub status osoby potrzebującej ochrony uzupełniającej".

44 W niniejszym przypadku z postanowienia odsyłającego wynika, że wniosek B. Fathiego, obywatela państwa trzeciego, który został oddalony przez DAB, zmierza do uzyskania statusu uchodźcy lub statusu humanitarnego, który odpowiada statusowi ochrony uzupełniającej, przewidzianych, odpowiednio, w art. 8 i 9 ZUB. Z powyższego wynika, jak zauważył również rzecznik generalny w pkt 14 opinii, że wniosek M. Fathiego, jako wniosek złożony przez obywatela państwa trzeciego w Bułgarii, objęty jest zakresem stosowania tego rozporządzenia zgodnie z jego art. 1.

45 Zgodnie z art. 3 ust. 1 rozporządzenia Dublin III wniosek o udzielenie ochrony międzynarodowej złożony przez obywatela państwa trzeciego lub bezpaństwowca na terytorium jednego z państw członkowskich, bez względu na to, które to państwo, jest co do zasady rozpatrywany jedynie przez państwo członkowskie, które kryteria wymienione w rozdziale III wskazują jako odpowiedzialne. Rozdział IV owego rozporządzenia wskazuje w sposób precyzyjny sytuacje, w których państwo członkowskie może zostać uznane za odpowiedzialne za rozpatrzenie takiego wniosku przy odstąpieniu od tych kryteriów.

46 Ponadto państwo członkowskie, w którym został złożony wniosek o udzielenie ochrony międzynarodowej, ma obowiązek przestrzegania procedur przewidzianych w rozdziale VI tego rozporządzenia w celu ustalenia państwa członkowskiego odpowiedzialnego za rozpatrzenie tego wniosku (zob. podobnie wyrok z dnia 16 lutego 2017 r., C.K. i in., C-578/16 PPU, EU:C:2017:127, pkt 58).

47 Wśród przepisów zawartych w rozdziale VI rozporządzenia Dublin III art. 20 ust. 1 tego rozporządzenia stanowi, że przewidziany w tym rozporządzeniu proces ustalania odpowiedzialnego państwa członkowskiego rozpoczyna się, „gdy tylko wniosek o udzielenie ochrony międzynarodowej zostanie po raz pierwszy złożony w państwie członkowskim".

48 Ustanowione w rozporządzeniu Dublin III mechanizmy gromadzenia niezbędnych materiałów w ramach tego procesu powinny być zatem stosowane w następstwie złożenia wniosku o udzielenie ochrony międzynarodowej. Artykuł 4 ust. 1 tego rozporządzenia stanowi ponadto wyraźnie, że po złożeniu takiego wniosku wnioskodawca powinien być poinformowany w szczególności o kryteriach ustalenia odpowiedzialnego państwa członkowskiego, organizacji indywidualnej rozmowy oraz możliwości przedstawienia informacji właściwym organom (zob. podobnie wyrok z dnia 26 lipca 2017 r., Mengesteab, C-670/16, EU:C:2017:587, pkt 86, 87).

49 W niniejszej sprawie, jak wskazał rzecznik generalny w pkt 20 opinii, z postanowienia odsyłającego w żaden sposób nie wynika, że organy bułgarskie nie wykazały swej właściwości na podstawie kryteriów przewidzianych w rozporządzeniu Dublin III po stwierdzeniu, że odpowiedzialność za rozpatrzenie wniosku o udzielenie ochrony międzynarodowej nie spoczywa na innym państwie członkowskim zgodnie z art. 67a ZUB. W istocie, wątpliwości wyrażone na ten temat przez sąd odsyłający w postanowieniu odsyłającym dotyczyły tylko faktu, że właściwy organ bułgarski nie wydał żadnej wyraźnej decyzji w następstwie procesu ustalania odpowiedzialnego państwa członkowskiego.

50 Jeśli chodzi o pytanie, czy w okolicznościach takich jak te rozpatrywane w postępowaniu głównym wspomniany proces powinien zakończyć się wydaniem wyraźnej decyzji ustalającej, na podstawie kryteriów określonych we wspomnianym rozporządzeniu, odpowiedzialność tego państwa członkowskiego za takie rozpatrzenie, należy na nie odpowiedzieć przy uwzględnieniu nie tylko brzmienia art. 3 ust. 1 rozporządzenia Dublin III, lecz także kontekstu oraz systematyki regulacji, której stanowi on części, jak również celu, jaki ów przepis realizuje (wyrok z dnia 5 lipca 2018 r., X, C-213/17, EU:C:2018:538, pkt. 26).

51 Po pierwsze, w odniesieniu do brzmienia art. 3 ust. 1 rozporządzenia Dublin III należy stwierdzić, że wspomniany przepis nie przewiduje wyraźnie obowiązku wydania przez państwo członkowskie, na którego terytorium został złożony wniosek o udzielenie ochrony międzynarodowej, w sposób wyraźny, decyzji ustalającej jego własną odpowiedzialność na podstawie kryteriów określonych we wspomnianym rozporządzeniu ani formy, jaką powinna przyjąć taka decyzja.

52 Po drugie, co się tyczy kontekstu, w jaki wpisuje się ten przepis, należy przede wszystkim stwierdzić, że art. 3 ust. 1 rozporządzenia Dublin III jest ujęty w rozdziale II tego rozporządzenia, który odnosi się do ogólnych zasad i zabezpieczeń w celu zastosowania tego rozporządzenia. Wśród tych zabezpieczeń, które powinny być przestrzegane przez państwo członkowskie dokonujące ustalenia odpowiedzialnego państwa członkowskiego, znajduje się prawo wnioskodawcy do informacji, o którym mowa w art. 4 wspomnianego rozporządzenia. To prawo do bycia poinformowanym dotyczy nie tylko kryteriów ustalania odpowiedzialnego państwa członkowskiego, hierarchii tych kryteriów na różnych etapach postępowania i czasu jego trwania, ale także faktu, że złożenie wniosku o udzielenie ochrony międzynarodowej w jednym państwie członkowskim może skutkować tym, iż państwo to stanie się odpowiedzialnym państwem członkowskim na mocy tego rozporządzenia, nawet jeśli taka odpowiedzialność nie wynika z tych kryteriów.

53 Następnie art. 17 rozporządzenia Dublin III, zatytułowany „Klauzule dyskrecjonalne”, stanowi w szczególności w swym ust. 1, że na zasadzie odstępstwa od art. 3 ust. 1 tego rozporządzenia każde państwo członkowskie może zdecydować o rozpatrzeniu wniosku o udzielenie ochrony międzynarodowej wniesionego przez obywatela państwa trzeciego, nawet jeżeli za takie rozpatrzenie nie jest odpowiedzialne na podstawie kryteriów ustanowionych w tym rozporządzeniu, przy czym takie państwo członkowskie staje się wówczas odpowiedzialnym państwem członkowskim i przyjmuje zobowiązania związane z tą odpowiedzialnością. Trybunał stwierdził w tym względzie, że przepis ten ma na celu umożliwienie każdemu państwu członkowskiemu podjęcie suwerennej decyzji, ze względów politycznych, humanitarnych lub praktycznych, o wyrażeniu zgody na rozpatrzenie wniosku o udzielenie ochrony międzynarodowej, nawet jeżeli nie jest za to odpowiedzialne na podstawie wspomnianych kryteriów (zob. podobnie wyrok z dnia 30 maja 2013 r., Halaf, C-528/11, EU:C:2013:342, pkt 37).

54 Wreszcie, sekcja IV rozdziału VI rozporządzenia Dublin III, zatytułowana „Gwarancje proceduralne”, w przypadku wydania decyzji o przekazaniu wnioskodawcy przewiduje powiadomienie wnioskodawcy o takiej decyzji, które to powiadomienie zawiera również informację na temat dostępnych środków zaskarżenia. Rozporządzenie to nie zawiera natomiast, z zastrzeżeniem gwarancji przewidzianych w jego art. 4 i 5, takich szczególnych gwarancji procesowych, w sytuacji gdy – jak w sprawie w postępowaniu głównym – państwo członkowskie dokonujące ustalenia odpowiedzialnego państwa członkowskiego stwierdza, że wnioskodawcy nie należy przekazywać do innego państwa członkowskiego ze względu na brak danych potwierdzających, że odpowiedzialność za rozpatrzenie tego wniosku należy do innego państwa członkowskiego i że państwo członkowskie dokonujące wspomnianego ustalenia jest, na podstawie kryteriów określonych w tym rozporządzeniu, odpowiedzialne za rozpatrzenie wniosku o udzielenie ochrony międzynarodowej.

55 Po trzecie, jednym z celów realizowanych przez rozporządzenie Dublin III jest ustanowienie zasad organizacyjnych rządzących stosunkami pomiędzy państwami członkowskimi, mających na celu ustalenie odpowiedzialnego państwa członkowskiego i, jak wynika z motywów 4 i 5 tego

rozporządzenia, umożliwienie szybkiego ustalenia odpowiedzialnego państwa członkowskiego, tak by zagwarantować skuteczny dostęp do procedur udzielania ochrony międzynarodowej i nie zagrozić celowi, jakim jest szybkie rozpatrywanie wniosków o udzielenie ochrony międzynarodowej (zob. podobnie wyrok z dnia 16 lutego 2017 r., C.K. i in., C-578/16 PPU, EU:C:2017:127, pkt 57).

56 W tych świetle tych elementów tekstowych, kontekstowych i celowościowych na pytania pierwsze i drugie należy odpowiedzieć, że w sytuacji takiej jak rozpatrywana w postępowaniu głównym art. 3 ust. 1 rozporządzenia Dublin III należy interpretować w ten sposób, że nie sprzeciwia się on temu, aby organy państwa członkowskiego rozpatrzyły co do istoty wniosek o udzielenie ochrony międzynarodowej w rozumieniu art. 2 lit. d) tego rozporządzenia, nawet jeśli na podstawie kryteriów określonych w tym rozporządzeniu nie wydały one wyraźnej decyzji, że odpowiedzialność za takie rozpatrzenie spoczywa na tym państwie członkowskim.

W przedmiocie pytania trzeciego

57 Na wstępie należy zauważyć, że sąd odsyłający wskazuje, że rozpatruje skargę wniesioną przez B. Fathiego na decyzję DAB o oddaleniu co do istoty złożonego przez B. Fathiego wniosku o udzielenie ochrony międzynarodowej i że jest on właściwy, aby dokonać rozpatrzenia przewidzianego w art. 46 ust. 3 dyrektywy 2013/32. Sąd ten dodaje, że na podstawie prawa krajowego jest on zobowiązany dokonać oceny, czy procedura wydania wspomnianej decyzji była przestrzegana.

58 Sąd odsyłający zaznacza w tym kontekście, jak wynika z motywu 54 dyrektywy 2013/32, że dyrektywa ta powinna mieć zastosowanie do wnioskodawców określonych w rozporządzeniu Dublin III „w uzupełnieniu do tego rozporządzenia i bez uszczerbku dla jego przepisów".

59 Sąd ten zastanawia się w konsekwencji, czy jako sąd pierwszej instancji rozpoznający skargę na decyzję o odmowie udzielenia ochrony międzynarodowej ma on obowiązek sprawdzenia z urzędu przestrzegania przewidzianych w rozporządzeniu Dublin III kryteriów i mechanizmów ustalania państwa członkowskiego odpowiedzialnego za rozpatrzenie wniosku o udzielenie ochrony międzynarodowej.

60 W tych okolicznościach należy uznać, że poprzez pytanie trzecie sąd odsyłający dąży w istocie do ustalenia, czy art. 46 ust. 3 dyrektywy 2013/32 należy, w sytuacji takiej jak rozpatrywana w postępowaniu głównym, interpretować w ten sposób, że w ramach skargi wniesionej przez osobę ubiegającą się o ochronę międzynarodową na decyzję o uznaniu za bezzasadny jej wniosku o udzielenie ochrony międzynarodowej właściwy sąd państwa członkowskiego jest zobowiązany do zbadania z urzędu, czy określone w rozporządzeniu Dublin III kryteria i mechanizmy ustalania państwa członkowskiego odpowiedzialnego za rozpatrzenie wspomnianego wniosku zostały prawidłowo zastosowane.

61 Jak wynika z art. 46 ust. 1 lit. a) dyrektywy 2013/32 w związku z art. 2 lit. b) tej dyrektywy państwa członkowskie zapewniają, aby osoba ubiegająca się o ochronę międzynarodową miała prawo do skutecznego środka zaskarżenia przed sądem w szczególności decyzji o uznaniu za bezzasadny przedłożonego im przez tę osobę wniosku, który można rozumieć jako wniosek o nadanie statusu uchodźcy lub ochrony uzupełniającej.

62 Artykuł 46 ust. 3 wspomnianej dyrektywy określa zakres prawa do skutecznego środka zaskarżenia, który musi przysługiwać osobom ubiegającym się o ochronę międzynarodową na decyzje dotyczące złożonych przez nie wniosków. Przepis ten stanowi zatem, że aby spełnić wymogi zawarte w ust. 1 tego artykułu, państwa członkowskie zapewniają, by skuteczny środek zaskarżenia zapewniał pełne rozpatrzenie ex nunc zarówno okoliczności faktycznych, jak i kwestii prawnych, w tym, w stosownych przypadkach, rozpatrzenie potrzeby zapewnienia ochrony międzynarodowej na mocy dyrektywy 2011/95, co najmniej w postępowaniach odwoławczych przed sądem pierwszej instancji.

63 Trybunał podkreślił w tym kontekście, jeżeli chodzi o wyrażenie „zapewniają, aby skuteczny środek zaskarżenia zapewniał pełne rozpatrzenie ex nunc zarówno okoliczności faktycznych, jak i kwestii prawnych", to aby nie pozbawić go zwyczajowego znaczenia, należy je interpretować w ten sposób, że państwa członkowskie są na podstawie art. 46 ust. 3 dyrektywy 2013/32 zobowiązane do zorganizowania swego prawa krajowego tak, by rozpoznawanie odnośnych skarg obejmowało rozpatrzenie przez sąd wszystkich okoliczności faktycznych i prawnych, które umożliwią mu przeprowadzenie zaktualizowanej oceny danego przypadku (wyrok z dnia 25 lipca 2018 r., Alheto, C-585/16, EU:C:2018:584, pkt 110).

64 W tej kwestii należy wskazać, że wyrażenie „ex nunc" uwydatnia obowiązek sądu polegający na przeprowadzeniu oceny uwzględniającej w stosownym wypadku nowe okoliczności, które ujawniły się po wydaniu decyzji będącej przedmiotem skargi. Zawarty w art. 46 ust. 3 dyrektywy 2013/32 przymiotnik „pełne" potwierdza ze swej strony, że sąd ma obowiązek rozpatrzenia okoliczności, które właściwy organ uwzględnił lub miał możliwość uwzględnić (wyrok z dnia 25 lipca 2018 r., Alheto, C-585/16, EU:C:2018:584, pkt 111, 113).

65 Trybunał orzekł także, że przewidziany w art. 46 ust. 3 dyrektywy 2013/32 obowiązek należy interpretować w kontekście całości procedury rozpatrywania wniosków o udzielenie ochrony międzynarodowej uregulowanej w tej dyrektywie (zob. podobnie wyrok z dnia 26 lipca 2017 r., Sacko, C-348/16, EU:C:2017:591, pkt 42 i przytoczone tam orzecznictwo), a środków zaskarżenia przewidzianych szczególnie w ramach stosowania rozporządzenia Dublin III dotyczy art. 27 tego rozporządzenia, co wynika również z jego motywu 19.

66 Tymczasem, jak wynika w szczególności z motywu 12 dyrektywy 2013/32, głównym celem tej dyrektywy jest dalszy rozwój norm dotyczących procedur udzielania i cofania ochrony międzynarodowej w państwach członkowskich.

67 Prawdą jest, że motyw 54 dyrektywy 2013/32 stanowi, że dyrektywa ta powinna mieć zastosowanie do wnioskodawców, do których zastosowanie ma rozporządzenie Dublin III, w uzupełnieniu do tego rozporządzenia i bez uszczerbku dla jego przepisów.

68 Nie można jednak wnioskować z tego, że w ramach skargi wniesionej na podstawie art. 46 ust. 1 dyrektywy 2013/32 przez osobę ubiegającą się o udzielenie ochrony międzynarodowej na decyzję uznającą za bezzasadny złożony przez tę osobę wniosek o udzielenie ochrony międzynarodowej właściwy sąd państwa członkowskiego powinien zbadać z urzędu prawidłowe stosowanie przewidzianych przez rozporządzenie Dublin III kryteriów i mechanizmów ustalania państwa członkowskiego odpowiedzialnego za rozpatrzenie wniosku o udzielenie ochrony międzynarodowej.

69 Po pierwsze bowiem, jak wynika wyraźnie z motywu 53 dyrektywy 2013/32, dyrektywa ta nie powinna być stosowana do postępowań między państwami członkowskimi regulowanych rozporządzeniem Dublin III.

70 Po drugie, art. 2 lit. d) rozporządzenia Dublin III stanowi, że na użytek tego rozporządzenia „rozpatrzenie wniosku o udzielenie ochrony międzynarodowej" oznacza „wszelkie przypadki rozpatrzenia wniosku lub wydania decyzji lub orzeczenia w sprawie wniosku o udzielenie ochrony międzynarodowej przez właściwe organy zgodnie z dyrektywą [2013/32] i dyrektywą [2011/95], z wyjątkiem postępowań w sprawie ustalenia odpowiedzialnego państwa członkowskiego zgodnie [ze wspomnianym] rozporządzeniem".

71 Z powyższego wynika, jak podkreślił rzecznik generalny w pkt 38 opinii, że do sądu krajowego rozpatrującego skargę na decyzję wydaną po przeprowadzeniu postępowania w sprawie wniosku o udzielenie ochrony międzynarodowej zgodnie z definicją zawartą w tym przepisie nie należy zbadanie z urzędu, czy postępowanie w sprawie ustalenia państwa członkowskiego odpowiedzialnego na podstawie rozporządzenia Dublin III zostało prawidłowo przeprowadzone.

72 W świetle powyższych rozważań na pytanie trzecie należy odpowiedzieć, że art. 46 ust. 3 dyrektywy 2013/32 należy, w sytuacji takiej jak rozpatrywana w postępowaniu głównym, interpretować w ten sposób, że w ramach skargi wniesionej przez osobę ubiegającą się o ochronę międzynarodową na decyzję o uznaniu za bezzasadny wniosku o udzielenie ochrony międzynarodowej właściwy sąd państwa członkowskiego nie jest zobowiązany do zbadania z urzędu, czy określone w rozporządzeniu Dublin III kryteria i mechanizmy ustalania państwa członkowskiego odpowiedzialnego za rozpatrzenie wspomnianego wniosku zostały prawidłowo zastosowane.

W przedmiocie pytań czwartego, piątego i siódmego

73 We wniosku o wydanie orzeczenia w trybie prejudycjalnym sąd odsyłający wskazuje, że osoba ubiegająca się o udzielenie ochrony międzynarodowej, której dotyczy postępowanie główne, uważa się po prostu za „chrześcijanina", ale nie identyfikuje się jako członek tradycyjnej wspólnoty religijnej, i że nie przedstawiła dowodów ani oświadczeń pozwalających na ustalenie, czy i w jaki sposób praktykuje swoją religię. Sąd ten wskazuje także, że nie jest jasne, czy przekonania wnioskodawcy wymagają podejmowania działań w sferze publicznej i czy oświadczenia wnioskodawcy są wystarczające, aby uznać konkretne przekonania za religię w rozumieniu art. 10 ust. 1 lit. b) dyrektywy 2011/95. Tymczasem podmiot dopuszczający się prześladowania mógłby powiązać osobę ubiegającą się o udzielenie ochrony międzynarodowej z tą religią tylko w świetle elementów publicznych związanych z religią chrześcijańską.

74 Sąd odsyłający zwraca również uwagę na fakt, że art. 32 ust. 2 dyrektywy 2013/32 w związku z art. 31 ust. 8 lit. e) tej dyrektywy pozwala na oddalenie jako oczywiście bezzasadnego wniosku o udzielenie ochrony międzynarodowej, jeżeli spełnione są warunki określone w tych przepisach. Uważa on jednak, że brak wyjaśnienia istotnych okoliczności prowadzących do uznania wniosku o udzielenie ochrony międzynarodowej za oczywiście bezzasadny nie może być wynikiem bezczynności proceduralnej organu administracyjnego.

75 Jednak w tym przypadku informacje pozwalające ustalić elementy składowe pojęcia „religii" w rozumieniu art. 10 ust. 1 lit. b) dyrektywy 2011/95 objęte są zakresem prawa do ochrony życia prywatnego. Tymczasem Trybunał wykluczył, że można żądać wykazania konkretnych aspektów życia prywatnego w kontekście wniosków o udzielenie ochrony międzynarodowej. Konieczne byłoby zatem wyjaśnienie, czy zadawanie wnioskodawcy w ramach rozpatrywania jego wniosku pytań dotyczących uzewnętrzniania przez niego przekonań lub jego zachowania w świetle religii, na których opiera się złożony przez niego wniosek o udzielenie ochrony międzynarodowej, jest zgodne z prawem.

76 W tych okolicznościach należy stwierdzić, że poprzez pytania czwarte, piąte i siódme sąd odsyłający zmierza w istocie do ustalenia, czy art. 10 ust. 1 lit. b) dyrektywy 2011/95 należy interpretować w ten sposób, że osoba ubiegająca się o udzielenie ochrony międzynarodowej, która na poparcie swojego wniosku powołuje się na ryzyko prześladowania ze względów opartych na religii, powinna – w celu uzasadnienia swoich twierdzeń dotyczących swoich przekonań religijnych – przedstawić oświadczenia lub dokumenty w odniesieniu do wszystkich elementów objętych pojęciem „religii", o którym mowa w tym przepisie.

77 Zgodnie z art. 10 ust. 1 lit. b) dyrektywy 2011/95, „[d]okonując oceny powodów prześladowania, państwa członkowskie uwzględniają następujące elementy: […] pojęcie religii obejmuje w szczególności posiadanie przekonań teistycznych, nieteistycznych i ateistycznych, prywatne lub publiczne uczestniczenie lub nieuczestniczenie w formalnych – indywidualnych lub wspólnotowych – praktykach religijnych, inne czynności religijne czy wyrażane poglądy lub formy indywidualnych lub wspólnotowych zachowań opartych na wierzeniach religijnych lub nakazanych takimi wierzeniami".

78 Trybunał miał już okazję orzec, w odniesieniu do wykładni dyrektywy 2004/83, że wspomniany przepis definiuje pojęcie „religii" szeroko, obejmując nim wszystkie jego części składowe, zarówno prywatne, jak i publiczne, indywidualne i kolektywne (zob. podobnie wyrok z dnia 5 września 2012 r., Y i Z, C-71/11 i C-99/11, C-99/11, EU:C:2012:518, pkt 63).

79 W tym kontekście z brzmienia tego przepisu, a zwłaszcza z użycia wyrażenia „w szczególności", wyraźnie wynika, że zawarta w nim definicja pojęcia „religii" obejmuje tylko niewyczerpujący wykaz okoliczności mogących charakteryzować to pojęcie w kontekście wniosku o udzielenie ochrony międzynarodowej opartego na obawie przed prześladowaniem ze względu na religię.

80 W szczególności, jak wynika z tej definicji, pojęcie „religii" obejmuje, po pierwsze, posiadanie przekonań teistycznych, nieteistycznych lub ateistycznych, co ze względu na ogólny charakter użytych wyrażeń podkreśla, że obejmuje ono zarówno „tradycyjne" religie, jak i inne przekonania, a po drugie, uczestniczenie, indywidualnie lub wspólnotowo, w praktykach religijnych bądź brak tego uczestniczenia, co oznacza, że brak przynależności do wspólnoty religijnej nie może sam w sobie być decydujący przy ocenie tego pojęcia.

81 Jeśli chodzi ponadto o pojęcie „religii", o którym mowa w art. 10 Karty praw podstawowych Unii Europejskiej (zwanej dalej „kartą"), który to przepis należy również, jak wynika z motywu 16 dyrektywy 2011/95, uwzględniać przy wykładni tej dyrektywy, Trybunał zwrócił uwagę na szerokie znaczenie tego pojęcia, które może obejmować zarówno forum internum, czyli fakt posiadania przekonań, jak i forum externum, czyli publiczne uzewnętrznianie wyznawanej wiary religijnej, ponieważ religia może znajdować wyraz zarówno w jednej, jak i drugiej formie (zob. podobnie wyroki: z dnia 29 maja 2018 r., Liga van Moskeeën en Islamitische Organisaties Provincie Antwerpen i in., C-426/16, EU:C:2018:335, pkt 44; a także z dnia 10 lipca 2018 r., Jehovan todistajat, C-25/17, EU:C:2018:551, pkt 47 i przytoczone tam orzecznictwo).

82 Mając na uwadze te okoliczności, od osoby ubiegającej się o udzielenie ochrony międzynarodowej i powołującej się na ryzyko prześladowania ze względów religijnych nie można wymagać, by w celu uzasadnienia swych przekonań religijnych przedstawiła oświadczenia lub dokumenty w odniesieniu do każdego z elementów objętych art. 10 ust. 1 lit. b) dyrektywy 2011/95.

83 W rzeczywistości bowiem, i jak zauważył również rzecznik generalny w pkt 43 i 44 opinii, czyny, których mogą, w przypadku powrotu wnioskodawcy do państwa pochodzenia, dopuścić się organy tego państwa wobec tego wnioskodawcy ze względów związanych z religią, muszą być oceniane w zależności od ich wagi. Mogą one zatem, w świetle tego kryterium, zostać uznane za „prześladowanie", nawet jeśli nie naruszają każdego z elementów pojęcia religii.

84 Wnioskodawca powinien jednak należycie wesprzeć swe twierdzenia dotyczące rzekomego przyjęcia chrześcijaństwa, gdyż same oświadczenia dotyczące przekonań religijnych lub przynależności do wspólnoty religijnej stanowią jedynie punkt wyjścia w procesie badania faktów i okoliczności, o którym mowa w art. 4 dyrektywy 2011/95 (zob. analogicznie wyroki: z dnia 2 grudnia 2014 r., A i in., od C-148/13 do C-150/13, EU:C:2014:2406, pkt 49; a także z dnia 25 stycznia 2018 r., F, C-473/16, EU:C:2018:36, pkt 28).

85 W tym zakresie z art. 4 ust. 1 tej dyrektywy wynika, że państwa członkowskie mogą uznać za obowiązek wnioskodawcy, aby ten wskazał, tak szybko, jak jest to możliwe, wszystkie elementy potrzebne do uzasadnienia wniosku o udzielenie ochrony międzynarodowej (zob. analogicznie wyrok z dnia 2 grudnia 2014 r., A i in., od C-148/13 do C-150/13, EU:C:2014:2406, pkt 50).

86 W ramach weryfikacji przeprowadzanych przez właściwe organy na podstawie art. 4 wspomnianej dyrektywy, w sytuacji gdy określone aspekty oświadczeń osoby ubiegającej się o azyl nie są poparte dokumentacją lub innym materiałem dowodowym, aspekty te mogą być uwzględnione jedynie w przypadku, gdy spełnione są łącznie przesłanki z art. 4 ust. 5 lit. a)–e) tej samej dyrektywy.

87 Jednym z tych warunków jest uznanie oświadczeń wnioskodawcy za spójne i wiarygodne oraz za niesprzeczne z dostępnymi szczegółowymi i ogólnymi informacjami mającymi znaczenie dla jego wniosku oraz stwierdzenie ogólnej wiarygodności wnioskodawcy (zob. podobnie wyrok z dnia 25 stycznia 2018 r., F, C-473/16, EU:C:2018:36, pkt 33). W stosownym przypadku właściwy organ powinien także uwzględnić wyjaśnienia przedstawione w odniesieniu do braku dowodów oraz ogólną wiarygodność wnioskodawcy (wyrok z dnia 25 stycznia 2018 r., F, C-473/16, EU:C:2018:36, pkt 41 i przytoczone tam orzecznictwo).

88 Jak podkreślił rzecznik generalny w pkt 47 opinii, w kontekście wniosków o udzielenie ochrony międzynarodowej opartych na obawie przed prześladowaniem ze względów religijnych należy również wziąć pod uwagę, poza indywidualnym statusem oraz sytuacją osobistą wnioskodawcy, w szczególności przekonania dotyczące religii i okoliczności jej przyjęcia, sposób, w jaki wnioskodawca rozumie i traktuje swą wiarę lub swój ateizm, jego stosunek do doktrynalnych, rytualnych i nakazowych aspektów religii, do której deklaruje przynależność lub od której zamierza się oddalić, jego ewentualną rolę w przekazywaniu swej wiary, a także współistnienie czynników religijnych oraz tożsamościowych, etnicznych lub związanych z płcią.

89 Wreszcie, w odniesieniu do wątpliwości, jakie sąd odsyłający żywi w odniesieniu do możliwości wykazania niektórych aspektów związanych z życiem prywatnym w ramach wniosków o udzielenie ochrony międzynarodowej, należy podnieść, że o ile w wyroku z dnia 2 grudnia 2014 r., A i in. (od C-148/13 do C-150/13, EU:C:2014:2406), Trybunał z pewnością stwierdził, że szczegółowe zasady dokonywania przez właściwe organy oceny oświadczeń oraz dokumentacji i innego materiału dowodowego przedstawianych na poparcie takich wniosków powinny być zgodne z prawem do poszanowania życia prywatnego i rodzinnego, o tyle wspomniany wyrok dotyczył konkretnie szczegółowych pytań odnoszących się do praktyk seksualnych wnioskodawcy, które szczególnie przynależą do intymnej sfery człowieka. Sąd odsyłający w żaden sposób nie powołuje się jednak na podobne względy w sprawie w postępowaniu głównym.

90 W świetle powyższych rozważań na pytania czwarte, piąte i siódme należy odpowiedzieć, że art. 10 ust. 1 lit. b) dyrektywy 2011/95 należy interpretować w ten sposób, że osoba ubiegająca się o udzielenie ochrony międzynarodowej, która na poparcie swojego wniosku powołuje się na ryzyko prześladowania ze względów opartych na religii, nie musi – w celu uzasadnienia swoich twierdzeń dotyczących przekonań religijnych – przedstawić oświadczeń lub dokumentów w odniesieniu do wszystkich elementów objętych pojęciem „religii", o którym mowa w tym przepisie. To jednak na wnioskodawcy spoczywa obowiązek wsparcia wspomnianych twierdzeń w sposób wiarygodny, poprzez przedstawienie okoliczności, które umożliwiają właściwemu organowi sprawdzenie prawdziwości tych informacji.

W przedmiocie pytania szóstego

91 Sąd odsyłający wskazuje, że zgodnie z udzielonymi mu informacjami „islamska ustawa o apostazji" (ustawa o odstąpieniu od wiary) przewiduje w Iranie karę śmierci za taką zmianę wiary przez obywateli irańskich, tak jak w przypadku prozelityzmu, „wrogości wobec Boga" i „obrazy proroków". Dodaje on, że nawet jeśli takie ustawodawstwo nie dotyczy konkretnie religii chrześcijańskiej, to osoby, które przyjęły chrześcijaństwo w Iranie, zostały skazane na kary jednego roku pozbawienia wolności i i wydano wobec nich dwuletni zakaz opuszczania kraju. Tymczasem w postępowaniu głównym złożony przez B. Fathiego wniosek o udzielenie ochrony międzynarodowej uzasadniony jest prześladowaniem, jakiego miałby on doświadczyć ze względu na przyjęcie chrześcijaństwa.

92 W tych okolicznościach należy stwierdzić, że poprzez pytanie szóste sąd odsyłający zmierza w istocie do ustalenia, czy art. 9 ust. 1 i 2 dyrektywy 2011/95 należy interpretować w ten sposób, że zakaz, pod rygorem kary śmierci lub kary pozbawienia wolności, podejmowania działań sprzecznych z religią państwową państwa pochodzenia osoby ubiegającej się o ochronę międzynarodową może stanowić „akt prześladowania" w rozumieniu tego artykułu.

93 Zgodnie z art. 9 ust. 1 dyrektywy 2011/95, aby czyn mógł zostać uznany za „akt prześladowania" w rozumieniu art. 1 lit. A konwencji genewskiej, musi on być na tyle poważny pod względem swojej istoty lub powtarzalności, by stanowić poważne naruszenie podstawowych praw człowieka, w szczególności praw, od których przestrzegania nie można się uchylić na mocy art. 15 ust. 2 EKPC, lub być kumulacją różnych środków, w tym takich naruszeń praw człowieka, które są na tyle poważne, by oddziaływać na jednostkę w sposób podobny. Zgodnie z art. 9 ust. 2 lit. b) i c) tej dyrektywy „akty prześladowania" w rozumieniu ust. 1 tego artykułu mogą w szczególności przybierać formę „środków prawnych, administracyjnych, policyjnych lub sądowych, które same w sobie są dyskryminujące lub które są stosowane w sposób dyskryminujący" oraz „ścigania lub kar, które są nieproporcjonalne lub dyskryminujące".

94 Jak orzekł Trybunał, z brzmienia art. 9 ust. 1 wspomnianej dyrektywy wynika, że uznanie aktu za prześladowanie wymaga „poważnego naruszenia" wolności religii zainteresowanego w sposób istotny (wyrok z dnia 5 września 2012 r., Y i Z, C-71/11 i C-99/11, C-99/11, EU:C:2012:518, pkt 59).

95 Wymóg ten jest spełniony, gdy z powodu korzystania z tej wolności osoba ubiegająca się o udzielenie ochrony międzynarodowej jest w swoim państwie pochodzenia narażona w szczególności na rzeczywiste niebezpieczeństwo ścigania albo nieludzkiego i poniżającego traktowania lub karania ze strony podmiotów wskazanych w art. 6 owej dyrektywy (zob. podobnie wyrok z dnia 5 września 2012 r., Y i Z, C-71/11 i C-99/11, EU:C:2012:518, pkt 67).

96 W niniejszym przypadku należy stwierdzić, że fakt, iż uregulowanie takie jak ustawa o apostazji rozpatrywana w sprawie w postępowaniu głównym przewiduje karę śmierci lub karę pozbawienia wolności, może sam w sobie stanowić „akt prześladowania" w rozumieniu art. 9 ust. 1 dyrektywy 2011/95, pod warunkiem że taka kara będzie faktycznie stosowana w państwie pochodzenia, w którym przyjęto takie uregulowanie (zob. analogicznie wyrok z dnia 7 listopada 2013 r., X i in., od C-199/12 do C-201/12, EU:C:2013:720, pkt 56).

97 Tego rodzaju kara stanowi karę, która ma charakter nieproporcjonalny lub dyskryminujący w rozumieniu art. 9 ust. 2 lit. c) tej dyrektywy (zob. analogicznie wyrok z dnia 7 listopada 2013 r., X i in., od C-199/12 do C-201/12, EU:C:2013:720, pkt 57).

98 Jak wskazał w istocie rzecznik generalny w pkt 61 opinii, w sprawach dotyczących penalizacji czynów związanych z korzystaniem z wolności religii do organów państw członkowskich właściwych do rozpatrywania wniosków o udzielenie ochrony międzynarodowej należy ustalenie – na podstawie oświadczeń wnioskodawcy oraz ewentualnych dokumentów przedłożonych przez niego lub wszelkich informacji pochodzących z wiarygodnych źródeł – czy w państwie pochodzenia tego wnioskodawcy kara śmierci lub kara pozbawienia wolności przewidziana przez takie ustawodawstwo jest w praktyce wykonywana. To właśnie w świetle tych informacji organy krajowe powinny zadecydować, czy należy uznać, że wnioskodawca faktycznie ma uzasadnione podstawy do obaw, iż w razie powrotu do państwa swojego pochodzenia będzie prześladowany (zob. analogicznie wyrok z dnia 7 listopada 2013 r., X i in., od C-199/12 do C-201/12, EU:C:2013:720, pkt 59, 60).

99 Kwestia podniesiona przez sąd odsyłający, czy w państwie pochodzenia zakaz pod rygorem takiej kary jest uznawany za konieczny dla ochrony porządku publicznego lub dla ochrony praw i swobód innych osób, jest pozbawiona znaczenia. Rozpatrując wniosek o przyznanie statusu uchodźcy, właściwy organ musi określić, czy istnieje uzasadniona obawa przed prześladowaniem w rozumieniu dyrektywy

2011/95, przy czym nie ma znaczenia to, czy środek stosowany przez państwo pochodzenia, z którego to środka wynika ryzyko prześladowania, mieści się w koncepcji porządku publicznego lub praw i swobód w tym państwie.

100 W odniesieniu jeszcze do art. 10 i 18 karty, również wskazanych przez sąd odsyłający, wystarczy zauważyć, że przepisy te nie zapewniają, w ramach odpowiedzi, jakiej należy udzielić na niniejsze pytanie prejudycjalne, dodatkowej konkretnej wskazówki.

101 W świetle powyższych rozważań na pytanie szóste należy odpowiedzieć, iż art. 9 ust. 1 i 2 dyrektywy 2011/95 należy interpretować w ten sposób, że zakaz, pod rygorem kary śmierci lub kary pozbawienia wolności, podejmowania działań sprzecznych z religią państwową państwa pochodzenia osoby ubiegającej się o ochronę międzynarodową może stanowić „akt prześladowania" w rozumieniu tego artykułu, pod warunkiem że taki zakaz prowadzi w praktyce do orzekania przez organy tego państwa tego rodzaju kar, czego ustalenie należy do sądu odsyłającego.

W przedmiocie kosztów

102 Dla stron w postępowaniu głównym niniejsze postępowanie ma charakter incydentalny, dotyczy bowiem kwestii podniesionej przed sądem odsyłającym, do niego zatem należy rozstrzygnięcie o kosztach. Koszty poniesione w związku z przedstawieniem uwag Trybunałowi, inne niż koszy stron w postępowaniu głównym, nie podlegają zwrotowi.

Z powyższych względów Trybunał (druga izba) orzeka, co następuje:

1) **Artykuł 3 ust. 1 rozporządzenia Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) nr 604/2013 z dnia 26 czerwca 2013 r. w sprawie ustanowienia kryteriów i mechanizmów ustalania państwa członkowskiego odpowiedzialnego za rozpatrzenie wniosku o udzielenie ochrony międzynarodowej złożonego w jednym z państw członkowskich przez obywatela państwa trzeciego lub bezpaństwowca, w sytuacji takiej jak rozpatrywana w postępowaniu głównym, należy interpretować w ten sposób, że nie stoi on na przeszkodzie temu, aby organy państwa członkowskiego rozpatrzyły co do istoty wniosek o udzielenie ochrony międzynarodowej w rozumieniu art. 2 lit. d) tego rozporządzenia, nawet jeśli na podstawie kryteriów określonych we wspomnianym rozporządzeniu nie wydały one wyraźnej decyzji, że odpowiedzialność za takie rozpatrzenie spoczywa na tym państwie członkowskim.**

2) **Artykuł 46 ust. 3 dyrektywy Parlamentu Europejskiego i Rady 2013/32/UE z dnia 26 czerwca 2013 r. w sprawie wspólnych procedur udzielania i cofania ochrony międzynarodowej należy, w sytuacji takiej jak rozpatrywana w postępowaniu głównym, interpretować w ten sposób, że w ramach skargi wniesionej przez osobę ubiegającą się o ochronę międzynarodową na decyzję o uznaniu za bezzasadny złożonego przez nią wniosku o udzielenie ochrony międzynarodowej właściwy sąd państwa członkowskiego nie jest zobowiązany do zbadania z urzędu, czy określone w rozporządzeniu nr 604/2013 kryteria i mechanizmy ustalania państwa członkowskiego odpowiedzialnego za rozpatrzenie wspomnianego wniosku zostały prawidłowo zastosowane.**

3) **Artykuł 10 ust. 1 lit. b) dyrektywy Parlamentu Europejskiego i Rady 2011/95/UE z dnia 13 grudnia 2011 r. w sprawie norm dotyczących kwalifikowania obywateli państw trzecich lub bezpaństwowców jako beneficjentów ochrony międzynarodowej, jednolitego statusu uchodźców lub osób kwalifikujących się do otrzymania ochrony uzupełniającej oraz zakresu udzielanej ochrony należy interpretować w ten sposób, że osoba ubiegająca się o udzielenie ochrony międzynarodowej, która na poparcie swojego wniosku powołuje się na ryzyko prześladowania ze względów opartych na religii, nie musi – w celu uzasadnienia swoich twierdzeń dotyczących przekonań religijnych – przedstawić oświadczeń lub dokumentów**

w odniesieniu do wszystkich elementów objętych pojęciem „religii”, o którym mowa w tym przepisie. To jednak na wnioskodawcy spoczywa obowiązek wsparcia wspomnianych twierdzeń w sposób wiarygodny, poprzez przedstawienie okoliczności, które umożliwiają właściwemu organowi sprawdzenie prawdziwości tych informacji.

4) **Artykuł 9 ust. 1 i 2 dyrektywy 2011/95 należy interpretować w ten sposób, że zakaz, pod rygorem kary śmierci lub kary pozbawienia wolności, podejmowania działań sprzecznych z religią państwową państwa pochodzenia osoby ubiegającej się o ochronę międzynarodową może stanowić „akt prześladowania” w rozumieniu tego artykułu, pod warunkiem że taki zakaz prowadzi w praktyce do orzekania przez organy tego państwa takich kar, czego ustalenie należy do sądu odsyłającego.**

Podpisy